

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/B/2019/36122163736964868

ZÁSADY OCEŇOVANIA A VYMEDZENIE OCEŇOVACÍCH
VELIČÍN V ÚČTOVNÍCTVE

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

**ZÁSADY OCEŇOVANIA A VYMEDZENIE OCEŇOVACÍCH
VELIČÍN V ÚČTOVNÍCTVE**

Bakalárska práca

Študijný program: Účtovníctvo

Študijný odbor: Účtovníctvo

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Jitka Meluchová, PhD.

Bratislava 2019

Daša Gajdošová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Touto cestou by som rada pod'akovala doc. Ing. Jitke Meluchovej, PhD. za pomoc pri vypracovaní bakalárskej práce, trpezlivosť a poskytovanie odborných rád, vďaka ktorým sa moja práca mohla vždy posunúť ďalej. Zároveň moja vďaka patrí rodine a priateľom za ich podporu počas celého štúdia.

ABSTRAKT

GAJDOŠOVÁ, Daša: *Zásady oceňovania a vymedzenie oceňovacích veličín v účtovníctve*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Jitka Meluchová, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2019, 46 s.

Cieľom záverečnej práce je poskytnúť informácie o podstate oceňovania, o jeho nesmiernej dôležitosti v účtovníctve, a o jednotlivých oceňovacích zásadách, oceňovacích veličinách a oceňovacích základniach, ktoré účtovná jednotka používa v priebehu účtovného obdobia. Práca je rozdelená do 3 kapitol. Obsahuje 1 graf, 10 tabuliek a 3 schémy. Prvá kapitola je venovaná teoretickým poznatkom, približuje oceňovanie, definuje základné pojmy spojené s oceňovaním, oceňovacie veličiny, ktoré účtovná jednotka používa v súlade s platnou legislatívou a popisuje jednotlivé účtovné zásady, ktoré musí účtovná jednotka v priebehu účtovného obdobia pri oceňovaní rešpektovať. V druhej časti uvádzame čiastkové a hlavné ciele práce, metodiku a metódy skúmania. V záverečnej časti sa zameriavame na aplikáciu jednotlivých účtovných zásad v praxi. Venujeme sa hlavne tomu, ako priamo sa rešpektovanie týchto zásad prejavuje v procese oceňovania, čo sa stane, ak dôjde k porušeniu niektorej z používaných zásad a prípadnej oprave ocenenia majetku tak, aby boli účtovné zásady dodržané. Výsledkom riešenia danej problematiky je najmä zdôraznenie významu oceňovania v účtovnej jednotke a jeho konečný dopad na informácie prezentované používateľom informácií z účtovníctva.

Kľúčové slová: oceňovanie, oceňovacie veličiny, oceňovacie zásady

ABSTRACT

GAJDOŠOVÁ, Daša: *Valuation principles and definition of valuation policies in accounting*.
- University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accounting and Auditing. - Supervisor: doc. Ing. Jitka Meluchova, PhD. - Bratislava: FHI EU, 2019, 46p.

The aim of the Bachelor thesis is to provide information about the nature of the valuation, valuation's importance in accounting, and about the individual valuation principles, valuation policies and valuation bases used by the entity during the accounting period. The thesis is divided into 3 chapters. Thesis contains of 1 chart, 10 tables and 3 schemes. The first chapter is dedicated to theoretical knowledge, approximates valuation, defines the basic notions associated with valuation, accounting variables used by the entity in accordance with the law, and describes the valuation policies that an entity must respect in the accounting period. The second part presents partial and main aims of the work, methodology and methods of research. In the final part of thesis, we focus on application of individual accounting principles in practice. We focus mainly on, how directly respecting of these principles is reflected in the valuation process, what happens, if one of the used accounting principles is violated and potential correction of property valuation to ensure that the accounting principles are followed. The result of the solution of this issue is in particular to emphasize the importance of valuation in the accounting entity and its final impact on the information presented to users of accounting information.

Keywords: valuation, valuation policies, valuation principles

Zoznam schém, grafov a tabuliek

Schéma 1: Vymedzenie dňa ocenenia

Schéma 2: výpočet účtovnej hodnoty majetku

Schéma 3: porovnanie hodnôt pre posúdenie tvorby opravnej položky

Graf 1: Porovnanie nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia medzi 2 účtovnými obdobiami

Tabuľka 1: Kurzy cudzích mien k 31.12.2018 a 31.12.2017

Tabuľka 2: Zaúčtovanie kurzovej straty

Tabuľka 3: Prehľad ročných účtovných odpisov, oprávok a zostatkovej ceny

Tabuľka 4: Vykázanie výrobnnej linky v súvahe

Tabuľka 5: Odpisové skupiny a počet rokov odpisovania podľa zákona o dani z príjmov

Tabuľka 6: Spôsob zaúčtovania opravnej položky k výrobnnej linke

Tabuľka 7: Vykázanie výrobnnej linky v súvahe po zaúčtovaní opravnej položky

Tabuľka 8: Nákup a zaradenie automobilu do používania – v obstarávacej cene

Tabuľka 9: Úhrada faktúry dodávateľovi – v menovitej hodnote

Tabuľka 10: Prehľad nákladov, výnosov a zisku týkajúcich sa vyrobenej produkcie

OBSAH

Úvod

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	11
1.1 Podstata a účel oceňovania.....	12
1.2 Účtovné zásady viažuce sa oceňovanie.....	15
1.3 Oceňovacie základne.....	18
1.4 Oceňovacie veličiny.....	20
1.5 Dôvody a dôsledky oceňovania.....	24
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	26
3. Výsledky práce a diskusia.....	28
3.1 Charakteristika skúmanej spoločnosti.....	28
3.2 Aplikácia zásad súvisiacich s oceňovaním.....	29
3.2.1 Zásada nepretržitého pokračovania v činnosti.....	29
3.2.2 Zásada merania pomocou peňažnej jednotky.....	31
3.2.3 Zásada opatrnosti a zásada verného a pravdivého zobrazenia skutočností.....	33
3.2.4 Zásada oceňovania v historických cenách a zásada stálej kúpnej sily peňažnej jednotky.....	40

Záver

Zoznam použitej literatúry

Úvod

Účtovníctvo môžeme chápať ako vednú disciplínu, ktorá vznikla, neustále sa rozvíja a zdokonaľuje, ako dôsledok rozvoja hospodárstva. S neustálym rozvojom ekonomiky súvisí nárast informácií, ktoré podniky resp. účtovné jednotky musia spracovať, zaznamenať a následne vyhodnotiť tak, aby v budúcnosti vedeli prijať patričné rozhodnutia. Všetky tieto informácie, ktoré účtovníctvo spracúva musia byť vyjadrené v jednej, rovnakej a merateľnej jednotke, na to aby sa dosiahla ich najlepšia porovnateľnosť.

Účtovníctvo musí rešpektovať množstvo účtovných zásad, ktorými sa táto porovnateľnosť zabezpečuje. Účtovné zásady ovplyvňujú v účtovnej jednotke každú jednu oblasť a výnimkou nie je ani oceňovanie. Účtovná jednotka musí počas celého procesu oceňovania rešpektovať účtovné zásady, ktoré sa na proces oceňovania viažu. Na základe týchto zásad následne vyberá vhodnú oceňovaciu veličinu, ktorú použije na ocenenie majetku alebo záväzku.

Pri nerešpektovaní zásad dochádza k skresleniu informácií, ktoré účtovná jednotka následne poskytuje používateľom informácií z účtovníctva. Výsledkom je neefektívnosť v porovnávaní informácií o účtovných jednotkách navzájom. Dochádza k skresleniu položiek súvahy a výkazu ziskov a strát, k nesprávnemu vykazovaniu hodnoty majetku výnosov, nákladov či záväzkov. Nerešpektovaním účtovných zásad a ich zámerným porušením, môže účtovná jednotka nadhodnocovať vykazovaný majetok a podhodnocovať vykazované záväzky. Musíme si uvedomiť, že v tomto prípade ide častokrát o úmyselné porušenie účtovných zásad. Aj keď, v rámci právnej úpravy účtovníctva má účtovná jednotka možnosť voľby spôsobu oceňovania a vie si vybrať medzi použitými oceňovacími veličinami, je to aplikovateľné len v niektorých prípadoch. Väčšinou je výber oceňovacej veličiny striktne viazaný na oceňovaný majetok či záväzok alebo na deň ocenenia majetku či záväzku, takže aj keď má možnosť voľby, táto možnosť je značne obmedzená. Pri zvolení iného oceňovania účtovná jednotka koná v rozpore s právnou úpravou.

Cieľom bakalárskej práce je teoreticky vymedziť oceňovanie v účtovnej jednotke, charakterizovať základné pojmy, ktoré s oceňovaním súvisia, ako napríklad objekt oceňovania a deň ocenenia, definovať jednotlivé oceňovacie veličiny, ktoré účtovná jednotka používa, oceňovacie základne, z ktorých oceňovacie veličiny vychádzajú a poukázať na dôležitosť správneho používania a rešpektovania oceňovacích zásad, v priebehu celého obdobia a najmä pri zostavovaní účtovnej závierky. Následne si rozeanalyzujeme modelovú situáciu, v ktorej dôjde k porušeniu oceňovacích zásad a jej možnú korekciu tak, aby ocenenie majetku a záväzkov spĺňalo všetky požiadavky kladené právnou úpravou účtovníctva a aby poskytovalo verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Účtovníctvo predstavuje komplexný systém informácií, ktorý na to aby poskytoval informácie čo najlepšie a najdôveryhodnejšie, musí byť legislatívne čo najpresnejšie upravený. Medzi hlavné právne predpisy, ktoré v Slovenskej republike upravujú účtovníctvo, jeho komplexnosť a objemnosť, patria napríklad:

- zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, (ďalej len „zákon o účtovníctve“),
- zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v platnom znení a z neho najmä hlava IV - Účtovníctvo pre podnikateľov,
- opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23 054/2002-92, ktorým sa upravujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, v znení neskorších predpisov, ktoré je záväzné pre všetky veľkostné skupiny podnikateľov, (ďalej len „postupy účtovania“),
- opatrenie Ministerstva financií SR č. MF/15464/2013-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre mikro účtovné jednotky, v znení neskorších predpisov,
- opatrenie Ministerstva financií SR č. MF/23378/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre malé účtovné jednotky, v znení neskorších predpisov,
- opatrenie Ministerstva financií SR č. MF/23377/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre veľké účtovné jednotky a subjekty verejného záujmu, v znení neskorších predpisov, (ďalej len „opatrenie MF SR č. 23 377/2014-92“)
- zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, (ďalej len „zákon o dani z príjmov“)
- zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty.

Naša právna úprava je ďalej vo veľkej miere inšpirovaná Európskymi smernicami a medzinárodnými účtovnými štandardami. V rámci Európskej únie ide najmä o 4. smernicu Rady Európy o účtovnej závierke spoločností niektorých právnych foriem, 7. smernicu Rady Európy o konsolidovanej účtovnej závierke a 8. smernicu Rady Európy o požiadavkách kladených na osoby oprávnené vykonávať povinné overenie podkladov účtovníctva.

Keďže oceňovanie je základným metodickým prostriedkom účtovníctva, musí byť striktné právne upravené. Účtovné jednotky teda nemajú veľa možností výberu, ako jednotlivé druhy majetku a záväzkov oceňovať. Musia rešpektovať túto právnu úpravu, ktorá je veľmi detailná práve preto, aby sa zabezpečilo verné a pravdivé zobrazenie skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva. Súčasne, v rámci procesu harmonizácie je účtovníctvo v Slovenskej republike vo veľkej miere ovplyvnené nadnárodnou úpravou účtovníctva, z ktorej vychádza, ktorou sa inšpiruje práve preto, aby bolo účtovníctvo v jednotlivých krajinách čo najlepšie a najjednoduchšie porovnateľné.

1.1 Podstata a účel oceňovania

Jednou z hlavných úloh účtovníctva je zaznamenávanie informácií. Účtovníctvo však dokáže zaznamenať len tie skutočnosti a informácie, ktoré sa dajú spoľahlivo kvantifikovať, teda vieme určiť množstvo a meráciu jednotku kvantifikovanej skutočnosti. Na kvantifikáciu majetku, záväzkov a vlastného imania v účtovnej jednotke sa využívajú:

- peňažné jednotky (v Slovenskej republike sú to eurá),
- naturálne jednotky napr. (počet kusov, veľkosť, dĺžka atď.).

Peniaze využívame najmä preto, že sú uznávané ako všeobecná merateľná jednotka, pomocou ktorej vieme prepočítať hodnotu akéhokoľvek majetku alebo záväzku, vieme ich teda kvantifikovať a následne vzájomne porovnať. S prepočítavaním hodnoty na peňažné prostriedky je úzko spätá jedna zo základných účtovných zásad, ktorými sa riadi každá účtovná jednotka – zásada merania pomocou peňažnej jednotky. (Šlosárová 2016)

V rámci tejto práce budeme abstrahovať od oceňovania vlastného imania a budeme sa zameriavať skôr na oceňovanie majetku a záväzkov, a s tým spojené problémy, keďže vlastné

imanie sa oceňuje hlavne na základe existujúcich dokladov a nemôžu tu vzniknúť oceňovacie rozdiely. Nevidíme tu teda možnosť vzniku problémov, ktoré by súviseli s oceňovaním vlastného imania. Pre tieto dôvody sme prácu zamerali na oceňovanie majetku a záväzkov, pretože práve s ich oceňovaním súvisia problémy, ktoré budeme rozoberať v ďalších častiach bakalárskej práce.

Oceňovanie je spôsob (postup) vyjadrovania objektu oceňovania v peňažných jednotkách (cenách) ku dňu ocenenia.¹ Veľmi dôležitým krokom je výber správnej oceňovacej veličiny, ktorú účtovná jednotka pri oceňovaní majetku alebo záväzkov použije, pretože od tejto veličiny závisí, v akej hodnote sa majetok a záväzky následné vykážu v súvahe, a v akej miere ovplyvnia náklady alebo výnosy v sledovanom účtovnom období. To, akou oceňovacou veličinou ich účtovná jednotka ocení, nakoniec ovplyvní výsledok hospodárenia podniku a teda aj prehľad o celkovej finančnej situácii podniku. Oceňovanie je práve preto považované za jednu zo zásadných, najťažších a nosných oblastí účtovníctva. Je častým predmetom diskusií a neustále dochádza k jeho detailnejšej úprave a špecifikácii. Celosvetovo na to, akým spôsobom účtovná jednotka ocení majetok a záväzky vplýva aj súčasná ekonomická situácia na trhu, ktorá oceňovanie ovplyvňuje:

- zmenou hodnoty majetku alebo záväzku prostredníctvom vzájomného *pôsobenia ponuky a dopytu na trhu* – dochádza k zvyšovaniu alebo znižovaniu hodnoty v čase,
- *kurzom cudzej meny* – v účtovnej jednotke bežne dochádza k účtovaniu skutočností, ktoré sú evidované v cudzej mene. Aby účtovná jednotka vedela efektívne používať informácie z účtovníctva, musí o stave majetku a záväzkov účtovať v rovnakej mene. To znamená, že majetok a záväzky v cudzej mene prepočítava najčastejšie na menu domácu,
- *kúpnu cenou peňazí* – je ovplyvňované infláciou a defláciou. (Pakšiová; Janhuba 2012)

V každej účtovnej jednotke dochádza počas účtovného obdobia k rôznym udalostiam a skutočnostiam, ktoré sa stávajú predmetom účtovníctva. Na to, aby účtovná jednotka mohla o týchto skutočnostiach účtovať potrebuje každú jednu oceniť. V závislosti od dňa, objektu

¹ ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. Účtovníctvo. Druhé prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 296 s. ISBN 978-8168-444-9

a dôvodu oceňovania, môže nastať situácia, že ten istý objekt oceňovania sa ocení rôznou oceňovacou veličinou, pričom výber správnej oceňovacej veličiny závisí od viacerých skutočností, ako sú objekt ocenenia, dôvod ocenenia alebo deň ocenenia.

Objektom oceňovania môžu byť rôzne druhy majetku a záväzkov o ktorých účtovná jednotka účtuje. Ak je teda predmetom oceňovania majetok alebo záväzky, hovoríme o *individuálnom ocenení*. Účtovná jednotka však môže účtovať aj o hodnote celého podniku a oceniť podnik ako celok. V tomto prípade hovoríme o *celkovom ocenení*. (Bednárová; Šlosárová 2015)

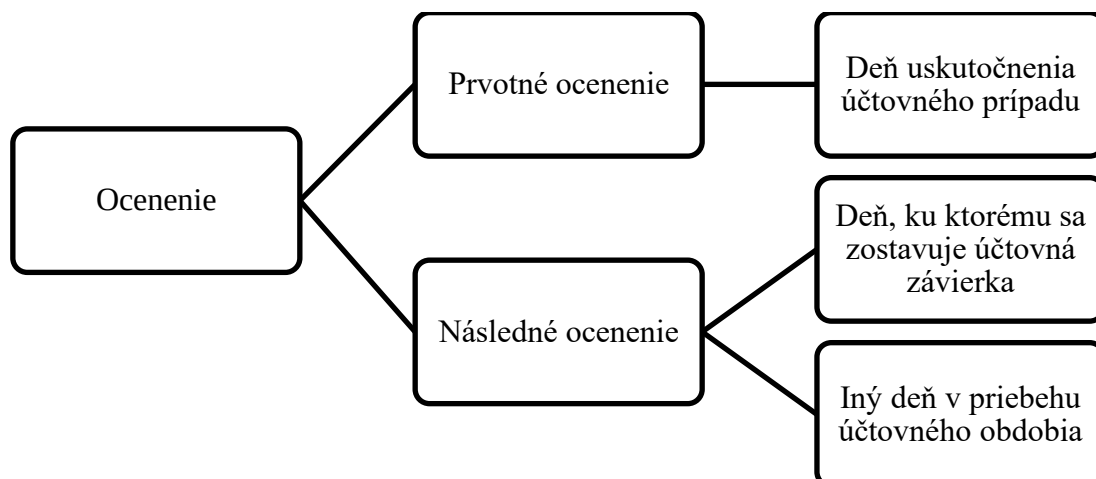
Ďalším podstatným aspektom pri oceňovaní je **dôvod oceňovania**. Ide o odpoveď na otázku, prečo účtovná jednotka daný majetok alebo záväzok ocenila danou oceňovacou veličinou, aká skutočnosť v účtovnej jednotke nastala a viedla ju k výbere tejto oceňovacej veličiny. Stretávame sa s takzvanou účelovosťou oceňovania, teda za akým účelom účtovná jednotka majetok alebo záväzok ocenila. V účtovnej jednotke môžu nastať rôzne účely ocenenia. Napríklad, pri obstaraní majetku, likvidačné účely pri likvidácii podniku, kalkulačné účely – tvorba cenových kalkulácií pri predaji podniku alebo za účelom vyčíslenia základu dane a podobne. (Šlosárová 2016)

Keď je účtovnej jednotke známy dôvod oceňovania a objekt oceňovania, na určenie správnej oceňovacej veličiny potrebuje ešte poznať **deň ocenenia** - v tento deň je účtovná jednotka povinná oceniť skutočnosť, ktorá sa stala a je predmetom účtovníctva. Podľa zákona o účtovníctve môže byť dňom ocenenia:

- deň uskutočnenia účtovného prípadu,
- deň, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka,
- iný deň v priebehu účtovného obdobia, ak to vyžaduje osobitý predpis.

V rámci nadnárodnej úpravy účtovníctva sa stretávame s prvotným a následným ocenením. *Prvotným ocenením* je prioritne deň uskutočnenia účtovného prípadu. Pod *následným ocenením* si môžeme predstaviť dve varianty. Buď je to deň, ku ktorému účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku, prípadne, ak na to existuje opodstatnenie v súlade s platnou legislatívou, môže to byť aj iný deň v priebehu účtovného obdobia (oceňovanie v iný deň v priebehu účtovného obdobia je typické napríklad pre účtovné jednotky, ktoré účtujú o cenných papieroch a finančných derivátoch). (Bednárová; Šlosárová 2015)

Schéma 1. Vymedzenie dňa ocenenia

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zákona o účtovníctve

Dňom uskutočnenia účtovného prípadu je deň, kedy dochádza k transakcii, predstavujúcej vznik, zmenu alebo zánik skutočnosti, ktorá je predmetom účtovníctva.² Keďže tento deň spadá pod prvotné ocenenie, účtovná jednotka oceňuje takúto skutočnosť, ktorá doposiaľ v účtovnej jednotke nenastala, nebola predmetom účtovníctva a ocení ju po prvý krát. Na konci každého účtovného obdobia účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku. Vybrané druhy majetku a záväzkov preceňuje na ich aktuálnu hodnotu, vykonáva teda následné ocenenie.

Účtovná jednotka pri oceňovaní musí vymedziť objekt oceňovania, zistiť dôvod oceňovania a deň, kedy objekt oceňovania oceňuje. Po zadefinovaní všetkých týchto skutočností účtovná jednotka pokračuje v oceňovaní, pričom musí rešpektovať účtovné zásady, ktoré s oceňovaním úzko súvisia.

1.2 Účtovné zásady viažuce sa na oceňovanie

Účtovníctvo pracuje s veľkým množstvom informácií, ktoré následne poskytuje ich používateľom. Každá účtovná jednotka je však jedinečná, poskytuje rôzne informácie, ktoré následne účtovníctvo spracúva a poskytuje používateľom informácií. Toto spracovanie

² BEDNÁROVÁ, Beáta – ŠLOSÁROVÁ, Anna. *Oceňovanie ako metodický prostriedok účtovníctva*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 216 s. ISBN 978-80-8168-314-5

informácii je podmienené rešpektovaním účtovných zásad. Ak by účtovné jednotky spracovávali účtovníctvo len na základe vlastného uváženia, bez presne vymedzených zásad, každá účtovná jednotka by ho spracovala inak. Dopracovali by sme sa do situácie, že by sme mali spracované informácie vo forme účtovnej závierky, ale keďže spôsob spracovania by sa líšil, neboli by tieto informácie navzájom porovnateľné. Navyše, by došlo k situácií, že účtovné jednotky by častokrát neposkytovali verné a pravdivé informácie. Bez rešpektovania účtovných zásad všeobecne alebo pri samotnom oceňovaní, by si mohli nadhodnocovať majetok a podhodnocovať záväzky podľa vlastného uváženia. Používatelia informácii by tak nevedeli na základe informácii prezentovaných v účtovnej závierke prijímať rozhodnutia, respektíve by ich rozhodnutia boli ovplyvnené nepravdivými informáciami. Aby sa týmto nepríjemnostiam predišlo, každá účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo tak, aby dané účtovné zásady rešpektovala. Táto povinnosť sa vzťahuje aj na samotný proces oceňovania majetku a záväzkov. (Šlosárová 2016)

Účtovná jednotka je povinná počas celého účtovného obdobia rešpektovať všetky účtovné zásady. Pre účely našej práce sa zameriame na účtovné zásady, ktoré priamo ovplyvňujú oceňovanie a tvoria podstatu toho, že ocenenie majetku a záväzkov v účtovníctve poskytuje verný a pravdivý obraz skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva. Ide o nasledovné zásady:

- zásada verného a pravdivého zobrazenia skutočností,
- zásada opatrnosti,
- zásada stálosti kúpnej sily peňažnej jednotky,
- zásada nepretržitého pokračovania v činnosti podniku,
- zásada merania pomocou peňažnej jednotky,
- zásada oceňovania v historických cenách.

Zásada verného a pravdivého zobrazenia skutočností – táto zásada je nadriadená všetkým ostatným účtovným zásadám. Predstavuje základnú zásadu podvojného účtovníctva a účtovná jednotka musí aplikovať všetky ostatné účtovné zásady tak, aby s touto zásadou neboli v rozpore. Podľa tejto zásady je účtovná jednotka povinná viesť účtovníctvo tak, aby poskytovalo verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú jeho predmetom. Na dosiahnutie takéhoto obrazu sa v účtovníctve používajú rôzne metodické prostriedky a oceňovanie predstavuje práve jeden z týchto prostriedkov. (Šlosárová 2016)

Zásada opatrnosti – je neoddeliteľnou súčasťou oceňovania. Podstatou tejto zásady je, že účtovná jednotka v neistých ekonomických podmienkach oceňuje majetok, záväzky, vlastné imanie, výnosy a náklady, v ich skutočnej hodnote, teda majetok a výnosy nenadhodnocuje a na druhej strane záväzky a náklady nepodhodnocuje. (Šlosárová 2016)

Zásada stálosti kúpnej sily peňažnej jednotky – účtovná jednotka počas celého účtovného obdobia predpokladá stálosť kúpnej sily peňažnej jednotky, ktorá vyjadruje hodnotu majetku alebo záväzku. Proces oceňovania počas účtovného obdobia nezohľadňuje mieru inflácie. Dôsledkom je, že konečná hodnota celého majetku v súvahe sa rovná súčtu jednotlivých súčastí majetku, bez ohľadu na to, aká bola kúpna sila peňažnej jednotky v momente keď sa jednotlivé súčasti majetku oceňovali.

Zásada nepretržitého pokračovania v činnosti - je jednou zo základných zásad účtovníctva. Účtovná jednotka je totiž povinná na konci účtovného obdobia zostaviť účtovnú závierku, ktorej predpokladom je, že bude naďalej pokračovať vo vykonávaní svojej činnosti. Ak by došlo k porušeniu tejto podmienky a účtovná jednotka vie, že v blízkej dobe dôjde k jej zániku, je povinná použiť tomu zodpovedajúci spôsob účtovania a o tomto spôsobe účtovania uviesť informácie v poznámkach účtovnej závierky. (Bednárová; Šlosárová 2015)

Zásada merania pomocou peňažnej jednotky - podstatou tejto zásady je prevedenie hodnoty všetkých druhov majetku na jednu spoločnú mernú jednotku pre jednoduchšiu porovnateľnosť. (Šlosárová 2016)

Zásada oceňovania v historických cenách – účtovníctvo je dnes, až na malé výnimky, založené na historických cenách. Tieto ceny odrážajú minulosť, teda dobu, keď bol majetok či už kúpený, vytvorený vlastnou činnosťou alebo získaný iným spôsobom a na obdobie, keď došlo k vzniku záväzku. Výhodou historických cien je, že sú preukázateľné účtovnými dokladmi, ktoré slúžia ako podklad pri ich prvotnom ocenení, sú teda jednoducho overiteľné. (Šlosárová 2016)

Vyššie uvedené účtovné zásady sú pri oceňovaní považované za kľúčové. Účtovná jednotka vedie účtovníctvo a oceňuje majetok a záväzky tak, aby rešpektovala všetky tieto zásady. Samotné oceňovanie priamo z týchto zásad vychádza, tvoria teda základ oceňovania a zabezpečujú verné a pravdivé zobrazenie skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva.

1.3 Oceňovacie základne

Oceňovacie základne predstavujú východiskový bod pri stanovení správnej oceňovacej veličiny. V nadnárodnej úprave účtovníctva pojem „oceňovacie základne“ nenájdeme, pretože nadnárodná úprava pracuje s názvom „measurement bases“, ktorý v sebe zahŕňa súčasne pojem oceňovacie základne aj oceňovacie veličiny. Národná úprava účtovníctva ale rozoznáva aj pojem oceňovacie základne aj pojem oceňovacie veličiny. (Bednárová; Šlosárová 2015)

Oceňovacie veličiny sú v národnej úprave účtovníctva stanovené na báze:

- historických cien,
- cien prítomnosti,
- cien budúcnosti,

pričom tieto jednotlivé ceny, predstavujú oceňovacie základne.

Historické ceny – oceňovanie na ich základe v súčasnosti patrí medzi najviac používaný spôsob oceňovania. Majetok sa oceňuje vo výške úbytku peňažných prostriedkov, ktoré účtovná jednotka vynaložila na jeho získanie, keď ho obstarávala. V tejto výške účtovná jednotka majetok eviduje v účtovníctve, až kým sa nevyradí z používania, nepredá alebo nespotrebuje. Záväzky sa oceňujú v takej hodnote, akú má služba alebo statok, ktorý sme získali pri vzniku záväzku. Ak sa jedná o iný typ záväzku, taký pri ktorom ako protihodnotu nedostaneme službu alebo majetok, ocení sa vo výške peňažných prostriedkov, ktoré v budúcnosti bude musieť účtovná jednotka vynaložiť na jeho úhradu. (Šlosárová 2016). Na to aby bol tento spôsob oceňovania majetku a záväzkov naozaj objektívny, musia byť splnené nasledovné podmienky:

- výdavky, ktoré účtovná jednotka vynaložila na získanie príslušného aktíva sa dajú objektívne preukázať a spoľahlivo zistiť,

- trhov cena, za ktor sa majetok obstaral sa nemení v čase, to znamená že hodnota obstaraného majetku nerastie ani neklesá pod pvodn hodnotu,
- kúpna sila peňažnej jednotky je stála, nedochádza k deflcii ani inflácii,
- hodnota získaného majetku sa do nákladov v jednotlivých účtovných obdobiach prerozdeľuje rovnomerne, podľa toho, ako sa dan majetok podieľal na tvorbe vynosov za dan obdobie. (Pakšiová; Janhuba 2012)

V skutočnosti sa vsak často stretávame so situáciou, že jedna alebo viacero z vyššie uvedených podmienok je poruen. Dôsledkom tohto faktu je, že informácie ohľadom hodnoty oceneného majetku strcj na výpovednej hodnote a nezobrazujú tak verne jeho skuton hodnotu. V takýchto prípadoch je tovn jednotka povinn upraviť hodnotu majetku v účtovníctve tak, aby zodpovedala skutočnej hodnote, na čo môže použiť napríklad opravn položky. (Pakšiová; Janhuba 2012)

Ceny prítomnosti – pri oceovan majetku alebo záväzku sa vyuivj aktuálne trhov ceny, platn v deň ocenenia. Ide teda o suasn ceny, ktor v sebe zahraj aj zmenu kúpnej sily peňažných prostriedkov, kurzov rozdiely a zmeny v pohybe cien (nárast alebo pokles). Hodnota majetku sa určí na základe množstva peňažných prostriedkov, ktor by tovn jednotka musela vynaložiť, ak by dan majetok obstarala v suasnosti. Záväzky sa ocenia v nediskontovanej hodnote, ktor bude za bežných podmienok potrebn vynaložiť na ich úhradu. (losarov 2016). Ceny prítomnosti najlepšie popisujú skuton hodnotu majetku a záväzkov účtovnej jednotky, avsak zistenie cien prítomnosti je pre tovn jednotku veľmi nron, častokrát až nemon. Jednou z hlavných výhod oproti oceňovaniu na báze historických cien je, že precenenie majetku k určitému dnu už zohľadňuje mieru inflácie a zmenu hodnoty majetku na trhu. Nevýhodou je, že na prepočet sa častokrát pouivj zloit tabuľky, prípadne suasn hodnotu majetku musí stanoviť nezávisl osoba, znalec, ktor do hodnotenia môže vložiť svoj objektívny názor. (Pakšiová; Janhuba 2012)

Ceny budúcnosti – pri tomto spôsobe oceňovania sa zohľadňuje budúca predpokladan hodnota peňazí. Majetok sa oceňuje v diskontovanej (oduroenej) hodnote, teda v hodnote budúcich peňažných príjmov, ktor sa oakavj že majetok prinesie. Záväzky sa taktiež oceňujú v oduroenej (diskontovanej) hodnote, čo môžeme apa ako hodnotu budúcich peňažných výdavkov, ktor budú potrebn na úhradu záväzku. (losarov 2016) Za výhodu

môžeme považovať, že pri prepočítavaní hodnoty majetku pomocou diskontu sa manažment podniku môže lepšie pripraviť na vykonávanie budúcich krokov, pretože pozná predpokladanú hodnotu majetku alebo záväzku už dnes a vie na základe tejto hodnoty prispôbiť svoje budúce rozhodnutia. Výraznou nevýhodou je práve určenie vhodnej úrokovej miery, ktorú by účtovná jednotka mala použiť pri výpočte diskontu. Môže dôjsť k využitiu prehnanej miery subjektivity pri samotnom výpočte očakávanej budúcej hodnoty majetku, čo v konečnom dôsledku poskytuje nesprávne a skreslené informácie. (Pakšiová; Janhuba 2012).

Historické ceny, ceny prítomnosti a ceny budúcnosti, predstavujú oceňovacie základne, na báze ktorých, sú následne stanovené a používané jednotlivé oceňovacie veličiny. Oceňovacie veličiny teda z týchto cien vychádzajú. Na báze historických cien je stanovená obstarávacia cena, menovitá hodnota a vlastné náklady. Naopak, reálna hodnota sa stanovuje na báze cien prítomnosti.

1.4 Oceňovacie veličiny

Najvyššou právnou normou, ktorá upravuje problematiku oceňovania na národnej úrovni je zákon o účtovníctve. Podľa zákona o účtovníctve, konkrétne v jeho piatej časti, podľa § 25, sa jednotlivé zložky majetku a záväzkov oceňujú:

- obstarávacou cenou,
- menovitou hodnotou,
- vlastnými nákladmi,
- reálnou hodnotou.

Obstarávacia cena – obstarávacou cenou sa podľa zákona o účtovníctve rozumie cena, za ktorú sa majetok obstaral vrátane nákladov súvisiacich s obstaraním a všetky zníženia tejto obstarávacej ceny.³ Náklady súvisiace s obstaraním a aj ich účtovanie sú následne upravené postupmi účtovania. Ide napríklad o clo, prepravné či montáž. Zníženie obstarávacej ceny predstavujú rôzne zľavy, skontá či rabaty poskytnuté dodávateľom majetku. (Šlosárová 2016) Obstarávacou cenou sa podľa zákona o účtovníctve oceňuje:

- hmotný majetok s výnimkou hmotného majetku vytvoreného vlastnou činnosťou,

³ Zákon o účtovníctve, § 25, ods. 6.

- nehmotný majetok s výnimkou nehmotného majetku vytvoreného vlastnou činnosťou, pohľadávky pri odplatnom nadobudnutí alebo pohľadávky nadobudnuté vkladom do základného imania,
- záväzky pri ich prevzatí,
- podiely na základnom imaní obchodných spoločností, deriváty a cenné papiere okrem cenných papierov, podielov na základnom imaní obchodných spoločností, ktoré nemajú podobu cenného papiera a derivátov ktoré sa oceňujú reálnou hodnotou,
- zásoby s výnimkou zásob vytvorených vlastnou činnosťou.⁴

Ďalšou oceňovacou veličinou, ktorá sa v účtovníctve často využíva na ocenenie majetku a záväzkov je **menovitá hodnota**. Menovitou hodnotou sa podľa zákona o účtovníctve rozumie cena, ktorá je uvedená na peňažných prostriedkoch a ceninách, alebo suma, na ktorú pohľadávka alebo záväzok znie.⁵ Zo samotnej definície už vyplýva, aké druhy majetku sa budú menovitou hodnotou oceňovať. Ide o ceniny, peňažné prostriedky, a pohľadávky či záväzky pri ich vzniku.

Okrem obstarávacej ceny a menovitej hodnoty je známa aj ďalšia oceňovacia veličina - **vlastné náklady**. Vlastnými nákladmi môže účtovná jednotka oceňovať zásoby a hmotný či nehmotný majetok. Konkrétne tie zásoby, ktoré vytvorila vlastnou činnosťou, a hmotný majetok, okrem zásob či nehmotný majetok, okrem pohľadávok, ktorý taktiež vytvorila vlastnou činnosťou. U zásob ide o priame náklady, (vzťahujú sa priamo na jednu kalkulačnú jednotku), vynaložené na výrobu a časť nepriamych nákladov, (tieto náklady sa vzťahujú na viac kalkulačných jednotiek), vynaložených na výrobu alebo inú činnosť. U hmotného majetku s výnimkou zásob a nehmotného majetku s výnimkou pohľadávok, vytvoreného vlastnou činnosťou, chápeme vlastné náklady ako priame a nepriame náklady, vynaložené na výrobu alebo inú činnosť. Okrem uvádzaných druhov majetku a záväzkov účtovná jednotka vlastnými nákladmi oceňuje aj príchovky a prírastky zvierat. (Bednárová; Šlosárová 2015)

Všetky vyššie spomínané oceňovacie veličiny, teda obstarávacia cena, menovitá hodnota a vlastné náklady zaradujeme k cenám minulosti (historickým cenám). V účtovníctve

⁴ Zákon o účtovníctve, § 25, ods. 1.

⁵ Zákon o účtovníctve, § 25, ods. 6.

sa ale často stretávame s oceňovaním pomocou oceňovacej veličiny, ktorá spadá pod ceny prítomnosti. Jedná sa o reálnu hodnotu.

Reálna hodnota – táto oceňovacia veličina nie je nikde v zákone účtovníctve priamo definovaná. Zákon o účtovníctve len uvádza oceňovacie modely a veličiny, na základe ktorých môže účtovná jednotka vyčíslieť reálnu hodnotu majetku alebo záväzku. Podľa zákona o účtovníctve, na zistenie reálnej hodnoty môže účtovná jednotka použiť:

- trhovú cenu,
- hodnotu zistenú oceňovacím modelom, ktorý využíva informácie z kotácií a operácií na aktívnom trhu,
- hodnotu zistenú oceňovacím modelom, ktorý využíva informácie z kotácií a operácií na inom ako aktívnom trhu, ak nie je možné použiť informácie z aktívneho trhu,
- posudok znalca.⁶

Účtovná jednotka si na zistenie reálnej hodnoty vyberá z vyššie uvedených možností na základe toho, či sa na trhu dá zistiť dosť informácií na stanovenie reálnej hodnoty a či trh, z ktorého informácie zisťuje je aktívnym trhom. Bližšiu definíciu trhovej ceny a aktívneho trhu uvádza zákon o účtovníctve v § 27, odsek 3 a odsek 5.

Ak má účtovná jednotka pri oceňovaní majetku dostupné informácie z aktívneho trhu, reálnu hodnotu môže stanoviť ako trhovú cenu alebo ak trhovú cenu nepozná, určí reálnu hodnotu na základe oceňovacieho modelu, ktorý využíva informácie z operácií a kotácií na aktívnom trhu. Ak na zistenie reálnej hodnoty nedokáže použiť informácie z aktívneho trhu, určí reálnu hodnotu na základe oceňovacieho modelu, ktorý využíva informácie z kotácií a operácií na inom ako aktívnom trhu. Ak však informácie z trhu nie sú dostupné, a nie je dostupný ani oceňovací model za pomoci ktorého by bolo možné určiť reálnu hodnotu, prípadne by pre účtovnú jednotku takáto snaha zistiť reálnu hodnotu stála priveľké náklady oproti výnosom, účtovná jednotka použije na určenie reálnej hodnoty posudok znalca. (Sklenka; Šlosárová; Hornická; Blahušiaková 2016)

Trhovú cenu si účtovná jednotka teda nestanovuje sama, ale určí sa na základe pôsobenia dopytu a ponuky na finančnom trhu. Ak však nastane situácia, že majetok, ktorý chce

⁶ Zákon o účtovníctve, § 27, ods. 2.

účtovná jednotka oceniť nie je predmetom obchodovania na finančnom trhu, nie je známa jeho trhovú cenu, reálnu hodnotu majetku určí účtovná jednotka na základe oceňovacieho modelu, pričom oceňovacie modely vychádzajú z trhového, výdavkového a príjmového prístupu. Jednotlivé prístupy bližšie definuje zákon o účtovníctve, § 27, odsek 7, písmeno a, - c,.

Reálnou hodnotou sa podľa zákona o účtovníctve oceňujú:

- majetok bezodplatne nadobudnutý okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami,
- majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania okrem peňažných prostriedkov, cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami,
- nehmotný majetok a hmotný majetok novozistený pri inventarizácii a v účtovníctve doteraz nezachytený,
- majetok obstaraný verejným obstarávateľom bezodplatne od koncesionára za plnenie vo forme koncesie na stavebné práce podľa osobitného predpisu,
- majetok a záväzky nadobudnuté kúpou podniku alebo jeho časti,
- majetok a záväzky nadobudnuté vkladom podniku alebo jeho časti a majetok a záväzky nadobudnuté zámenou s výnimkou účtovnej jednotky účtujúcej v sústave jednoduchého účtovníctva,
- cenné papiere, deriváty a podiely na základnom imaní, a to:
 - cenné papiere určené na obchodovanie,
 - cenné papiere v majetku fondu, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
 - cenné papiere určené na predaj u obchodníka s cennými papiermi, v platobnej inštitúcii, v inštitúcii elektronických peňazí a v pobočke zahraničnej finančnej inštitúcie, okrem pobočky zahraničnej správcovskej spoločnosti,
 - deriváty v majetku fondu,
 - deriváty u obchodníka s cennými papiermi, v platobnej inštitúcii a v inštitúcii elektronických peňazí a v pobočke zahraničnej finančnej inštitúcie okrem pobočky zahraničnej správcovskej spoločnosti,
 - podiely na základnom imaní obchodných spoločností, ktoré nemajú podobu cenných papierov a sú v majetku fondu,
- komodity, s ktorými sa obchoduje na verejnom trhu, ktoré účtovná jednotka sama nevyrábala a nadobudla ich na účel ich ďalšieho predaja na verejnom trhu,

- drahé kovy v majetku fondu,
- majetok a záväzky prevzaté nástupníckou účtovnou jednotkou od obchodnej spoločnosti alebo družstva zanikajúcich bez likvidácie, ak ho zanikajúca jednotka nemala takto ocenený,
- nehmotný majetok účtovaný u koncesionára pri koncesii na stavebné práce podľa osobitného predpisu, takýto nehmotný majetok účtuje koncesionár, ak v prevažnej miere preberá riziko dopytu a verejný obstarávateľ nadobúda vlastnícke právo na začiatku realizácie diela alebo jeho uvedením do užívania,
- odplatne nadobudnutá virtuálna mena,
- virtuálna mena nadobudnutá ťažbou ku dňu výmeny za iný majetok alebo službu,
- služba a majetok nadobudnuté výmenou za virtuálnu menu okrem peňažných prostriedkov a cenín ocenených menovitými hodnotami,
- virtuálna mena nadobudnutá výmenou za inú virtuálnu menu.⁷

1.5 Dôvody a dôsledky oceňovania

Jednou zo základných úloh účtovníctva je, že má poskytovať verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva. Táto úloha je podmienená správnym ocenením majetku a záväzkov účtovnej jednotky. Bez správneho ocenenia predmetu účtovníctva, nikdy nebude možné používateľom informácii poskytnúť pravdivý obraz o finančnej situácii účtovnej jednotky, preto je nesmierne dôležité, aby majetok a záväzky boli ocenené správnymi oceňovacími veličinami.

Pri výbere oceňovacej veličiny je účtovník povinný rešpektovať právnu úpravu, ktorá vymedzuje, akým spôsobom a ktoré konkrétne oceňovacie veličiny má použiť pri oceňovaní jednotlivých druhov majetku a záväzkov. Keďže hodnota majetku a záväzkov sa mení v čase a účtovná jednotka na to častokrát nemá vplyv, musí túto zmenu hodnoty zohľadniť aj vo svojom účtovníctve. Výsledkom môže byť tvorba opravných položiek, v prípade ak dôjde k zníženiu súčasnej hodnoty majetku alebo záväzku oproti jeho hodnote v účtovníctve, alebo vznik takzvaných tichých rezerv. Tiché rezervy vznikajú keď je hodnota majetku v účtovníctve nižšia ako je jeho skutočná hodnota. Táto skutočnosť sa však neúčtuje, len sa uvádza

⁷ Zákon o účtovníctve, § 25, odsek d) - h)

v poznámkach účtovnej závierky. Všetky tieto skutočnosti majú za následok, že zostavená účtovná závierka následne poskytuje reálne informácie o ocenení majetku a záväzkov účtovnej jednotky.

Naopak, ak účtovná jednotka nerešpektuje účtovné zásady a oceňuje majetok a záväzky nesprávne, porušuje tým nie len zákon o účtovníctve, ale aj ostatné právne predpisy, ktoré účtovníctvo upravujú. Nesprávnym ocenením dochádza k skresleniu informácií, ktoré sú prostredníctvom účtovnej závierky zverejňované ich používateľom. Nerešpektovaním metodiky oceňovania dochádza k nadhodnoteniu alebo podhodnoteniu majetku, záväzkov a vlastného imania. Toto nesprávne oceňovanie sa prejaví aj vo výsledku hospodárenia, prostredníctvom dosiahnutých výnosov alebo nákladov. Napríklad, nesprávnym ocenením pohľadávok, môže dôjsť k ovplyvneniu výšky dosiahnutých tržieb. Nesprávnym ocenením záväzkov, môže dôjsť k skresleniu skutočnej hodnoty nakúpeného tovaru alebo materiálu. Nesprávne ocenenie má teda za následok ovplyvňovanie výšky výsledku hospodárenia. Keďže dôjde k skresleniu výšky výsledku hospodárenia, účtovná jednotka následne nesprávne vypočíta základ dane a dôjde k odvedeniu nesprávnej výšky dane z príjmov. Na uvedených skutočnostiach môžeme vidieť, ako veľmi práve oceňovanie ovplyvňuje celé účtovníctvo účtovnej jednotky a ako nesprávnym ocenením majetku, záväzku alebo vlastného imania, môže dôjsť k vážnemu porušeniu zásady verného a pravdivého zobrazenia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva.

2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom bakalárskej práce je hlavne poukázať na významnosť oceňovania v účtovníctve, pretože od správneho ocenenia majetku či záväzkov sa v účtovníctve odvíjajú všetky ostatné procesy. Chceme najmä poukázať na dôležitosť rešpektovania účtovných zásad, ktoré ovplyvňujú proces oceňovania a znázorniť, čo sa môže stať ak dôjde k porušeniu niektorej z týchto zásad.

Aby sme si mohli zadefinovať ciele a priniesť našou prácou výsledky, najskôr sme museli:

- analyzovať a vysvetliť podstatu oceňovania,
- analyzovať účtovné zásady, ktoré súvisia s oceňovaním,
- analyzovať a teoreticky vymedziť používané oceňovacie veličiny.

Následne sme si stanovili hlavný cieľ bakalárskej práce. Hlavnými cieľom je poukázať na dôležitosť oceňovania v účtovníctve. Poukázať na jeho komplexnosť a dokázať, že je jedným z najpodstatnejších súčastí účtovníctva. Tento hlavný cieľ sme dosiahli pomocou čiastkových cieľov, ktorými sú:

- využiť teoretické znalosti o oceňovaní a uplatniť ich v procese oceňovania v modelovej účtovnej jednotke,
- na modelových situáciách poukázať na vybrané účtovné zásady používané pri oceňovaní a dôležitosť rešpektovania týchto účtovných zásad,
- poukázať na dôsledky nerešpektovania oceňovacích zásad a prezentácia toho, ako porušenie ovplyvní pravdivosť poskytovaných informácií prostredníctvom súvahy,
- návrh korekcie nesprávneho ocenenia prostredníctvom tvorby opravnej položky, ktorou sa zabezpečí verný a pravdivý obraz skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva,
- prezentácia navrhnutého riešenia v súvahe, čím sme poukázali na rozdiel medzi informáciami prezentovanými v súvahe pred a po korekcii ocenenia.

Metodika práce pozostáva najmä zo zberu informácií z rôznych zdrojov. Medzi najviac používané zdroje patrila odborná literatúra a dostupná legislatíva. Taktiež sme pracovali aj

s informáciami zverejnenými prostredníctvom účtovných závierok rôznych spoločností na internete, konkrétne v centrálnom registri účtovných závierok.

Pri zbere zdrojov literatúry sme použili *metódu selekcie*, aby sme vybrali len literatúru, ktorá obsahuje a rieši problematiku bakalárskej témy. Pomocou *metódy analýzy* sme zo skúmanej literatúry vybrali relevantné informácie a zapracovali ich do bakalárskej práce. Následne, pomocou *metódy syntézy* sme prepojili získané teoretické poznatky s praxou a vypracovali praktickú časť bakalárskej práce, pre ktorú sme pracovali aj s rôznymi účtovnými závierkami z centrálného registra, a pomocou *metódy indukcie* sa nám rôzne informácie o účtovných jednotkách podarilo zlúčiť do jednej modelovej účtovnej jednotky.

3. Výsledky práce a diskusia

V praktickej časti bakalárskej práce sme sa rozhodli na modelovej účtovnej jednotke ukázať, aké účtovné zásady účtovná jednotka používala počas účtovného obdobia a ako sa tieto zásady viažu na proces oceňovania. Ďalej sme sa rozhodli jednu podkapitolu praktickej časti bakalárskej práce venovať porušeniu zásady verného a pravdivého zobrazenia skutočnosti, v dôsledku nesprávneho ocenenia majetku ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Túto zásadu sme si vybrali preto, lebo ju považujeme za najdôležitejšiu zásadu, ktorej sú podriadené všetky ostatné účtovné zásady, ktoré sa týkajú účtovníctva a teda aj oceňovania.

3.1 Charakteristika skúmanej spoločnosti

Pre účely bakalárskej práce sme sa rozhodli vytvoriť modelovú účtovnú jednotku AR - SWISS, s.r.o., (ďalej len „AR - SWISS“). Účtovná jednotka AR - SWISS podniká v oblasti automobilového priemyslu. Hlavnou náplňou účtovnej jednotky AR - SWISS je výroba a distribúcia automobilových súčiastok a komponentov väčším automobilovým spoločnostiam v okolí 50 km. Hlavných 2 odberateľov účtovnej jednotky predstavujú spoločnosti Kia Motors Slovakia s.r.o., (ďalej len „Kia“) a Hyundai Transys Slovakia s.r.o., (ďalej len „Hyundai“), ktoré sa nachádzajú v okolí účtovnej jednotky a účtovná jednotka má s nimi uzatvorené zmluvy, je ich dodávateľom. Predmetom podnikania účtovnej jednotky je:

- výroba komponentov – výroba brzdových a palivových zväzkov,
- predaj dielov, súčiastok a príslušenstva motorových vozidiel (s výnimkou autoalarmov),
- maloobchodná činnosť – nákup tovaru za účelom jeho ďalšieho predaja konečnému spotrebiteľovi,
- veľkoobchodná činnosť – nákup tovaru za účelom jeho ďalšieho predaja iným účtovným jednotkám.

Na začiatku účtovného obdobia spoločnosti AR - SWISS skončila platnosť zmluvy o spolupráci s účtovnou jednotkou Hyundai, pričom Hyundai sa rozhodol zmluvu o spolupráci ďalej nepredĺžiť. Keďže účtovná jednotka AR - SWISS mala len dvoch hlavných odberateľov,

pre ktorých špecializovala svoju výrobu, ukončenie zmluvy malo výrazný dopad na účtovnú jednotku ako celok, pretože tržby od spoločnosti Hyundai predstavovali približne 40 % celkových tržieb. Účtovná jednotka AR - SWISS aj napriek tejto skutočnosti pokračuje vo svojej podnikateľskej činnosti a ku koncu účtovného obdobia zostavila účtovnú závierku, ktorá bola následne overená audítorom.

V ďalšej časti práce sa budeme zaoberať jednotlivými účtovnými zásadami, ktoré sa viažu na proces oceňovania a účtovná jednotka AR - SWISS sa podľa nich v priebehu účtovného obdobia riadila. Budeme sa venovať jednotlivým druhom majetku, záväzkov a oceňovacím veličinám, ktoré účtovná jednotka AR - SWISS používala. V jednej z častí praktickej práce si rozoberieme tvorbu opravnej položky na návrh audítora, ako dôsledok straty významného odberateľa, pričom táto opravná položka bude slúžiť práve na zachovanie verného a pravdivého zobrazenia skutočnosti.

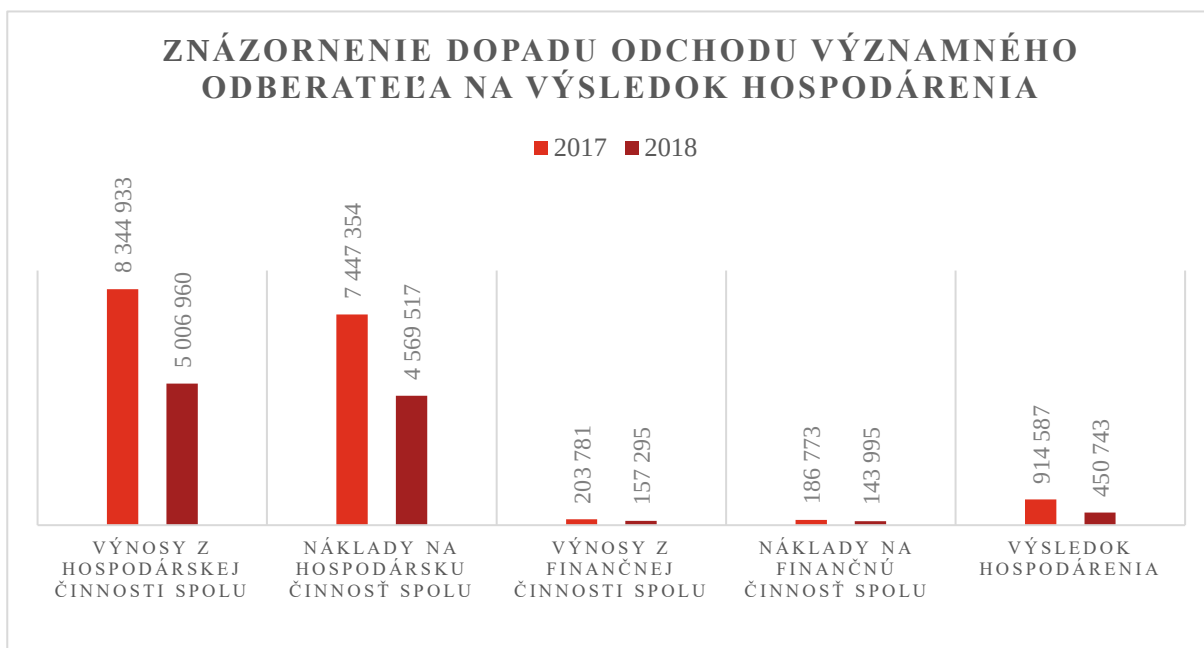
3.2 Aplikácia zásad súvisiacich s oceňovaním

3.2.1 Zásada nepretržitého pokračovania v činnosti

Počas celého účtovného obdobia a aj ku dňu, ku ktorému AR - SWISS zostavila účtovnú závierku sa riadila účtovnými zásadami. Účtovná jednotka AR - SWISS zároveň rešpektovala *zásadu stálosti metód*, čo znamená, že používala rovnaké účtovné zásady počas celého účtovného obdobia, čo zaručuje porovnateľnosť informácií, ktoré nám účtovníctvo poskytuje.

Účtovná jednotka AR - SWISS zostavila ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, účtovnú závierku za *predpokladu nepretržitého pokračovania v činnosti*. Aj keď počas účtovného obdobia v účtovnej jednotke nastali skutočnosti, ktoré viedli k zníženiu tržieb približne o 40 %, AR - SWISS túto skutočnosť nevyhodnotila tak, že by mohla ohroziť jej ďalšiu existenciu a fungovanie, aj keď došlo k zníženiu objemu jej výroby. Toto rozhodnutie účtovná jednotka AR - SWISS prijala na základe kladného výsledku hospodárenia, ktorý dosiahla aj napriek poklesu tržieb z dôvodu straty významného odberateľa. Prehľad dosiahnutého výsledku hospodárenia, výnosov a nákladov z hospodárskej činnosti a z finančnej činnosti uvádza nasledovný graf:

Graf 1 – Porovnanie nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia medzi 2 účtovnými obdobiami

Zdroj: vlastné spracovanie

Táto zásada ovplyvňuje spôsob, akým účtovná jednotka oceňuje majetok a záväzky. Ak dôjde k jej porušeniu a účtovná jednotka vie, že naďalej nebude schopná nepretržite pokračovať vo svojej činnosti, musí zmeniť spôsob oceňovania majetku, záväzkov a vlastného imania. Napríklad, ak by účtovná jednotka AR - SWISS vedela, že ďalej nemôže pokračovať vo svojej podnikateľskej činnosti a vedenie manažmentu by sa rozhodlo že pre účtovnú jednotku AR - SWISS bude lepšie spojiť sa na trhu s inou účtovnou jednotkou, pričom by účtovná jednotka AR - SWISS zanikla, musela by všetok svoj majetok aj záväzky ako zanikajúca účtovná jednotka preceniť na reálnu hodnotu ku dňu, ku ktorému by zostavila mimoriadnu účtovnú závierku. (Sklenka; Šlosárová; Hornická; Blahušiaková 2016)

Na základe informácií od vedenia spoločnosti AR - SWISS vieme, že síce v priebehu celého účtovného obdobia nenašla adekvátnu náhradu za strateného zákazníka, no v hľadaní aj naďalej pokračuje a preto odmieta prijať možnosť, že v dôsledku tejto skutočnosti by mohlo dôjsť k prerušeniu jej podnikateľskej činnosti, prípadne zlúčeniu s inou účtovnou jednotkou. Aj keď došlo k obmedzeniu rozsahu činností, ktoré účtovná jednotka AR - SWISS vykonávala, (zmenšenie objemu výroby), neberie tento fakt ako niečo, čo by jej existenciu ohrozilo natoľko,

aby musela zmeniť spôsob oceňovania majetku a záväzkov, prípadne zostaviť účtovnú závierku podľa inej zásady tak, ako to určuje zákon o účtovníctve.

3.2.2 Zásada merania pomocou peňažnej jednotky

Táto účtovná zásada nespochybniteľne súvisí s oceňovaním v účtovníctve. Prostredníctvom tejto zásady účtovná jednotka čiastočne zabezpečuje aj jednu z hlavných úloh účtovníctva – porovnateľnosť informácií, ktoré sú prostredníctvom účtovníctva spracované. Podstatou tejto zásady je prevedenie hodnoty všetkých druhov majetkov a záväzkov na jednu spoločnú mernú jednotku, ktorou je peňažná jednotka (v slovenskej právnej úprave účtovníctva je touto peňažnou jednotkou euro).

Účtovná jednotka AR – SWISS počas účtovného obdobia prichádza do styku aj s rôznymi druhmi majetku alebo záväzkov v cudzej mene. Keďže funkčnou menou a rovnako aj vykazovanou menou v spoločnosti je mena euro (€) a účtovná jednotka AR - SWISS je povinná podľa § 4 ods. 7 o účtovníctve, viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku v peňažných jednotkách meny euro, čím rešpektuje aj *zásadu merania pomocou peňažnej jednotky*, účtovná jednotka AR - SWISS majetok aj záväzky v cudzej mene prepočítava na domácu menu. Z možností prepočtu cudzej meny na euro, podľa § 24 zákona o účtovníctve, účtovná jednotka AR - SWISS, prepočítava všetok majetok a záväzky, ktoré sú vyjadrené v cudzej mene na euro referenčným výmenným kurzom, ktorý určila a vyhlásila:

- Európska centrálna banka (ECB) alebo,
- Národná banka Slovenska (NBS),

v deň predchádzajúci uskutočneniu účtovného prípadu alebo, v deň, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Nasledujúca tabuľka uvádza kurz cudzích mien, použitých na prepočet majetku a záväzkov v cudzej mene na euro, ku dňu, ku ktorému sa zostavila účtovná závierka.

Tabuľka 1: Kurzy cudzích mien k 31.12.2018 a 31.12.2017

Mena	K 31.12.2018	K 31.12.2017
EUR	1,0000	1,0000
USD	1,1450	1,1993
CZK	25,7240	25,5350
GBP	0,8945	0,8872
HUF	320,9800	310,3300
PLN	4,3014	4,1770

Zdroj: vlastné spracovanie

Vzniknuté kurzové rozdiely sa následne prepočítavajú s vplyvom na výsledok hospodárenia. Napríklad, účtovná jednotka AR - SWISS mala vo valutovej pokladnici 4 496 PLN, ktoré mali v eurách hodnotu 1052, 36 €. Ku dňu, ku ktorému sa zostavila účtovná závierka, teda k 31.12.2018 účtovná jednotka AR - SWISS musí túto hodnotu prepočítať aktuálnym kurzom, platným ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Podľa tabuľky vyššie je zrejmé, že hodnota jedného eura k 31.12.2018 sa rovnala hodnote 4,3014 PLN. Účtovná jednotka AR – SWISS teda prepočítala 4 496 PLN na eurá nasledovne:

$4\,496 / 4,3014 = 1\,045,24 \text{ €}$. Podľa výsledku je zrejmé, že účtovná jednotka AR - SWISS má k 31.12.2018 po prepočítaní súčasným kurzom vo valutovej pokladnici menej peňazí. To znamená, že hodnota PLN v čase poklesla, došlo teda k oslabeniu kurzu a účtovnej jednotke vznikla strata, pričom hodnota straty predstavuje rozdiel medzi hodnotou PLN pred prepočtom a po prepočte. Vypočítaný rozdiel predstavuje 7,12€.

Keďže účtovná jednotka AR - SWISS takéto kurzové rozdiely prepočítava s vplyvom na výsledok hospodárenia, zaúčtuje k 31.12.2018 kurzovú stratu:

Tabuľka 2: Zaúčtovanie kurzovej straty

Účtovný doklad	Účtovný prípad	Suma v EUR	MD	D
IUD	Kurzová strata – valutová pokladnica (PLN)	7,12 €	563	211

Zdroj: vlastné spracovanie

3.2.3 Zásada opatrnosti a zásada verného a pravdivého zobrazenia skutočností

K poslednému dňu účtovného obdobia, účtovná jednotka AR – SWISS uzatvorila účtovné knihy a zostavila účtovnú závierku. Keďže účtovná jednotka AR – SWISS spĺňa podmienky stanovené zákonom o účtovníctve, § 19, odsek 1, na overenie účtovnej závierky audítorom, jej účtovná závierka bola audítorom aj overená. Účtovná jednotka AR – SWISS si nebola vedomá porušenia žiadnych zásad alebo existujúcich právnych predpisov. Podľa jej vyjadrenia, informácií z poskytnutých dokumentov a zápisníc z valného zhromaždenia, účtovná závierka poskytuje verné a pravdivé zobrazenie skutočností, ktoré sú predmetom jej účtovníctva.

Keďže v účtovnej jednotke nastala situácia, ktorá viedla k zníženiu výsledku hospodárenia približne o 40 %, audítorov zaujímalo, ako túto skutočnosť účtovná jednotka AR - SWISS zobrazila vo svojom účtovníctve. Pre účely bakalárskej práce sa zameriame najmä na to, ako táto skutočnosť ovplyvnila ocenenie majetku, ktorý účtovná jednotka AR - SWISS v minulosti zakúpila a používa ho na výrobu komponentov do automobilov, pričom tieto komponenty následne predáva svojim odberateľom. Jedná sa o výrobnú linku, ktorú účtovná jednotka AR - SWISS obstarala pred 2 rokmi, v hodnote 1 896 120 €. Keďže účtovná jednotka sa špecializovala predovšetkým na výrobu komponentov pre 2 hlavných odberateľov – kórejských automobiliek, prispôsobila tomu aj svoju výrobu a táto linka bola taktiež úzko špecializovaná pre potreby týchto automobiliek.

Účtovná jednotka AR - SWISS zaradila túto linku do používania 1.1.2016. Súčasne stanovila jej dobu použiteľnosti na 6 rokov. Doba použiteľnosti bola stanovená na základe rýchlo sa meniacich nárokov automobiliek, čo je dôsledkom neustáleho technického rozvoja a pokrokom technológií. Účtovná jednotka AR – SWISS si bola vedomá skutočností, že o pár rokov bude musieť obstaráť novú výrobnú linku a prispôbiť tak opäť svoju výrobu odberateľom, zohľadnila teda morálne opotrebenie majetku. Výrobnú linku bude odpisovať lineárnymi účtovnými odpismi. Výšku mesačného účtovného odpisu, ktorý bude účtovať, vypočítala na základe obstarávacej ceny.

Obstarávacia cena výrobnéj linky, vrátane prepravy a iných nákladov, ktoré vstupujú do obstarávacej ceny bola 1 896 120 €. Výška ročného účtovného odpisu výrobnéj linky

predstavuje teda sumu: $1\,896\,120 / 6 = 316\,020$ €. Výšku mesačného účtovného odpisu, ktorý bude účtovná jednotka AR- SWISS mesačne účtovať, následne vypočítame, keď ročný účtovný odpis vydelíme dvanástimi mesiacmi, teda: $316\,020 / 12 = 26\,335$ €. Pre lepšie pochopenie a sprehľadnenie hodnoty účtovných odpisov a oprávok, ktoré budú vykazované v súvahe, v časti „Korekcia – časť 2“, si nižšie v tabuľke uvádzame výšku ročných účtovných odpisov a oprávok. Odpisový plán na báze mesačných odpisov, ktoré účtovná jednotka každý mesiac účtuje neuvádzame. Prehľad výšky ročných odpisov a oprávok uvádza nasledovná tabuľka:

Tabuľka 3: Prehľad ročných účtovných odpisov, oprávok a zostatkovej ceny

Druh odpisovaného majetku	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Výrobná linka						
Obstarávacía cena	1 896 120	1 896 120	1 896 120	1 896 120	1 896 120	1 896 120
- odpisy aktuálneho roka	316 020	316 020	316 020	316 020	316 020	316 020
- oprávky z predchádzajúceho roka	0	316 020	632 040	948 060	1 264 080	1 580 100
= Zostatková cena	1 580 100	1 264 080	948 060	632 040	316 020	0

Zdroj: vlastné spracovanie

Z tabuľky vyplýva, že účtovná jednotka AR - SWISS, k 31.12.2018 z celkovej účtovnej hodnoty výrobnéj linky, zaúčtovala do nákladov prostredníctvom účtovných odpisov hodnotu 948 060 €. Účtovná jednotka AR - SWISS toto ocenenie majetku a hodnotu oprávok vykázala aj v súvahe, v nasledovnej podobe:

Tabuľka 4: Vykázanie výrobnéj linky v súvahe

Označenie	STRANA AKTÍV	Číslo riadku	Bežné účtovné obdobie			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
a	b	c	Brutto – časť 1	Korekcia – časť 2	Netto 2	Netto 3
3.	Samostatne hnutelné veci a súbory hnutelných vecí (022) - /082,092A/	14	1 896 120	948 060	948 060	632 040

Zdroj: vlastné spracovanie podľa opatrenia MF SR č. 23 377/2014-92

Výrobná linka je v účtovníctve zaúčtovaná na účte: Samostatne hnuťelné veci a súbory hnuťelných vecí. Pre potreby úpravy výsledku hospodárenia na základ dane z príjmov, musí účtovná jednotka poznať výšku daňových odpisov. Pri odpisovaní hmotného majetku, ktorého súčasťou je aj výrobná linka, účtovná jednotka AR - SWISS postupuje v súlade s § 22 ods. 2, zákona o dani z príjmov, ktorý vymedzuje jednotlivé druhy majetku, ktoré môže účtovná jednotka odpisovať a zaradenie majetku do odpisových skupín, pričom odpisové skupiny a doba odpisovania je podľa zákona o dani z príjmov nasledovná:

Tabuľka 5: Odpisové skupiny a počet rokov odpisovania podľa zákona o dani z príjmov

Odpisová skupina	Počet rokov odpisovania
1	4 roky
2	6 rokov
3	8 rokov
4	12 rokov
5	20 rokov
6	40 rokov

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zákona o dani z príjmov

Podľa prílohy č.1 k zákonu o dani z príjmov, účtovná jednotka AR - SWISS túto výrobnú linku zaradila do odpisovej skupiny číslo 2, čo znamená, že túto výrobnú linku bude odpisovať 6 rokov. Z vyššie uvedených skutočností je zrejmé, že výška účtovných odpisov je zhodná s výškou daňových odpisov. Výsledkom tejto skutočnosti je, že účtovná jednotka AR - SWISS nemusí na konci účtovného obdobia upravovať základ dane o rozdiel medzi účtovnými a daňovými odpismi, keďže ich výška je rovnaká. Prostredníctvom účtovných odpisov si účtovná jednotka AR - SWISS do nákladov zaúčtuje presne takú sumu, akú si je podľa zákona o dani z príjmov môže uznať ako daňový výdavok.

Keď si porovnáme výšku ročného účtovného odpisu výrobnej linky a vykázanie výrobnej linky v súvahe, zistíme, že účtovná jednotka AR - SWISS neeviduje pokles hodnoty tejto výrobnej linky. Táto skutočnosť je zrejmá z toho, že v súvahe v časti „Korekcia – časť 2“, účtovná jednotka AR - SWISS vykázala sumu, ktorá sa rovná výške vytvorených oprávok

k 31.12.2018. Ak by si účtovná jednotka AR - SWISS bola vedomá skutočnosti, že súčasná účtovná hodnota výrobnéj linky je nižšia ako je jej ocenenie v účtovníctve, mala by vytvoriť opravnú položku. Zo súvahy ale môžeme vidieť, že opravnú položku nevytvorila.

Pri tvorbe opravnej položky účtovná jednotka porovnáva účtovnú hodnotu majetku s budúcimi predpokladanými ekonomickými úžitkami, ktoré jej majetok prinesie a cenou, za ktorú by dokázala majetok predat', pričom túto cenu znižuje o predpokladané náklady súvisiace s predajom. Účtovná jednotka AR – SWISS zistila, že ak by zariadenie chcela predat', jeho predpokladaná predajná cena by predstavovala 820 000 €. Náklady, ktoré by pri predaji musela vynaložiť stanovila vo výške 13 000€, to znamená že predpokladaná predajná cena znížená o odhadované náklady na predaj predstavuje 817 000 €. Táto hodnota je nižšia ako účtovná hodnota majetku v účtovníctve.

Účtovná hodnota majetku predstavuje rozdiel medzi obstarávacou cenou a výškou korekcie, teda medzi obstarávacou cenou a hodnou oprávok spolu s vytvorenými opravnými položkami. V našom prípade je teda účtovná hodnota 948 060 €.

Schéma 2: výpočet účtovnej hodnoty majetku

Účtovná hodnota majetku	=	Obstarávacia cena	-	Korekcia (oprávky + opravné položky)
--------------------------------	----------	--------------------------	----------	---

Zdroj: vlastné spracovanie podľa (Sklenka; Šlosárová; Hornická; Blahušiaková 2016)

Môžeme konštatovať, že majetok, ktorý účtovná jednotka AR - SWISS eviduje v účtovníctve je nadhodnotený oproti skutočnosti a účtovná jednotka by mala zreálniť jeho ocenenie prostredníctvom tvorby opravnej položky. Účtovná jednotka AR – SWISS ale audítorom tvrdí, že si nie je vedomá skutočnosti, ktorá by predstavovala opodstatnenie na tvorbu opravnej položky, pretože podľa jej analýzy, pri nákupe výrobnéj linky predstavovali budúce ekonomické úžitky 2 400 000 €. To znamená, že ročné ekonomické úžitky sú podľa účtovnej jednotky AR - SWISS vo výške približne 400 000 €. Keďže účtovná jednotka AR- SWISS má v pláne používať zariadenie ešte 3 roky, a 3 roky ho aj odpisovať, predpokladá budúce ekonomické úžitky vo výške 1 200 000 €, čo je hodnota vyššia ako účtovná hodnota majetku.

Tu však dochádza podľa názoru audítorov k porušeniu *zásady opatrnosti* a *zásady verného a pravdivého zobrazenia*. Dôvodom je, že účtovná jednotka AR - SWISS nevzala do úvahy skutočnosť, že stratila významného odberateľa, ktorý predstavoval podiel na jej tržbách približne 40 % podiel. Keďže výrobná linka bola zakúpená predovšetkým na účely výroby komponentov pre dvoch kľúčových odberateľov, účtovná jednotka AR - SWISS nemôže za súčasného stavu predpokladať, že výrobná linka jej ročne prinesie ekonomický úžitok vo výške 400 000 €. Predpokladaný budúci ekonomický úžitok z tohto majetku, sa stratou odberateľa znížil minimálne o 40 %, keďže z celkovej produkcie komponentov, bolo 60 % vyrábaných pre spoločnosť Kia a zvyšných 40 % pre spoločnosť Hyundai. Stratou odberateľa Hyundai využíva účtovná jednotka výrobnú linku len na 60 %, keďže ešte stále nenašla vhodného odberateľa, pre ktorého by mohla na tejto linke vyrábať komponenty. Ak by sme teda vychádzali z predpokladu, že 60 % linky je stále využívaných na produkciu komponentov pre spoločnosť Kia, znamenalo by to, že ekonomický úžitok, ktorý výrobná linka ročne prináša nie je 400 000 €, ale predstavuje len prislúchajúcich 60 % z tejto hodnoty, čo je po prepočte 240 000 € ročne a do konca predpokladanej životnosti výrobnej linky za súčasných podmienok, je hodnota tohto predpokladaného, budúceho ekonomického úžitku 720 000 €.

Z vyššie uvedenej skutočnosti a prepočtu vyplýva, že aj hodnota budúceho predpokladaného úžitku a aj predpokladaná predajná cena majetku, znížená o náklady s tým spojené, je nižšia ako účtovná hodnota majetku.

Schéma 3: porovnanie hodnôt pre posúdenie tvorby opravnej položky

Predpokladaný budúci ekonomický úžitok		Účtovná hodnota majetku		Predpokladaná predajná cena znížená o náklady súvisiace s predajom
400 000 €	<	948 060 €	>	817 000

Zdroj: vlastné spracovanie podľa (Sklenka; Šlosárová; Hornická; Blahušiaková 2016)

Na základe tejto analýzy môžeme konštatovať, že účtovná jednotka AR - SWISS porušila *zásadu opatrnosti*. Podstatou tejto zásady, je vykázanie majetku a výnosov v ich skutočnej hodnote, pričom ich účtovná jednotka nenadhodnocuje. To isté platí aj pre náklady a záväzky, ktoré účtovná jednotka vykazuje v ich skutočnej hodnote a nepodhodnocuje ich.

Keďže účtovná jednotka AR - SWISS v súvahe vykázala majetok v rámci netto hodnoty v sume 948 060 € a jeho súčasná účtovná hodnota, aj hodnota predpokladaných budúcich ekonomických úžitkov sú nižšie, porušila tak zásadu opatrnosti a hodnotu majetku si vo svojom účtovníctve nadhodnotila. Ako dôsledok tejto skutočnosti bola audítormi navrhnutá tvorba opravnej položky, aby sa tak zrealnilo ocenenie používaného majetku v účtovníctve a aby jeho vykázanie v súvahe, bolo v súlade so *zásadou verného a pravdivého zobrazenia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva.*

Ako už sme si vyššie uviedli, opravné položky v účtovníctve slúžia na zrealnenie ocenenia majetku, konkrétne na zníženie jeho účtovnej hodnoty tak, aby zodpovedala skutočnej hodnote. Tvorbu opravných položiek upravuje zákon o účtovníctve v § 26, 3. odseku, podľa ktorého sa opravné položky vytvárajú pri prechodnom znížení hodnoty majetku, pričom sa následne tieto opravné položky zrušia, ak zanikne riziko v dôsledku ktorého boli vytvorené.

Pri tvorbe opravnej položky účtovná jednotka porovnáva ocenenie majetku v účtovníctve s jeho predajnou hodnotou zníženou o náklady súvisiace s predajom, prípadne s hodnotou predpokladaných budúcich ekonomických úžitkov. V našom prípade musí účtovná jednotka AR - SWISS najprv porovnať hodnotu predpokladaných budúcich ekonomických úžitkov (400 000 €), s predpokladanou predajnou cenou majetku, ktorú zníži o náklady súvisiace s predajom (817 000 €). Z týchto dvoch hodnôt sa na výpočet opravnej položky použije vždy tá väčšia hodnota, v našom prípade 817 000 €. Táto hodnota sa následne porovnáva s účtovnou hodnotou majetku (948 060 €). Rozdiel týchto 2 hodnôt predstavuje výšku opravnej položky, ktorej zaúčtovaním účtovná jednotka AR - SWISS dodrží zásadu opatrnosti a zároveň dodrží aj zásadu verného a pravdivého zobrazenia skutočností, pretože zrealni ocenenie výrobnéj linky. Výška opravnej položky bude 131 060 €. Opravnú položku účtovná jednotka AR - SWISS zaúčtuje nasledovne:

Tabuľka 6: Spôsob zaúčtovania opravnej položky k výrobnéj linke

Účtovný doklad	Účtovný prípad	Suma v EUR	MD	D
IUD	Tvorba opravnej položky k výrobnéj linke	131 060 €	553	092

Zdroj: vlastné spracovanie

Tým že účtovná jednotka AR - SWISS zaúčtuje opravnú položku k výrobnéj linke, zmení sa aj vykazovanie tejto výrobnéj linky v súvahe, pretože opravná položka sa stane súčasťou položky „Korekcia – časť 2“ a súčasne sa o hodnotu opravnej položky zníži vykázaná hodnota majetku v časti „Netto 2“. Vykázanie výrobnéj linky v súvahe bude teda nasledovné:

Tabuľka 7: Vykázanie výrobnéj linky v súvahe po zaúčtovaní opravnej položky

Označenie	STRANA AKTÍV	Číslo riadku	Bežné účtovné obdobie			Bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie
a	b	c	Brutto – časť 1	Korekcia – časť 2	Netto 2	Netto 3
3.	Samostatne hnutelné veci a súbory hnutelných vecí (022) - /082,092A/	14	1 896 120	1 079 120	817 000	632 040

Zdroj: vlastné spracovanie podľa opatrenia MF SR č. 23 377/2014-92

Z uvedeného vyplýva, že opravná položka sa účtuje do nákladov. Jej zaúčtovanie má teda vplyv na výsledok hospodárenia a mohli by sme si myslieť, že cieľom účtovnej jednotky AR - SWISS, bolo nevykazovať väčšie náklady, keďže už aj tak došlo k zníženiu tržieb o 40 %, čo opäť prinášalo používateľom informácii z účtovníctva, nie úplné a presné informácie o účtovnej jednotke ako takej, dokonca by došlo k skresleniu poskytovaných informácií.

Tým, že sa opravná položka účtuje do nákladov, mohli by sme uvažovať nad možnosťou, či sa po zaúčtovaní opravnej položky nezmení daňová povinnosť účtovnej jednotky AR - SWISS a či bude platiť nižšia daň, pretože jej opravná položka navýši náklady a zníži výsledok hospodárenia. Túto situáciu však upravuje zákon o dani z príjmov v § 20, v ktorom definuje jednotlivé druhy opravných položiek, ktoré môžu byť uznané ako daňový výdavok a podľa ktorého sú opravné položky k hmotnému majetku pripočítateľnými položkami pri upravovaní výsledku hospodárenia za účelom zistenia základu dane. To znamená, že zaúčtovanie opravnej položky k hmotnému majetku nemá vplyv na výšku daňovej povinnosti, ktorá účtovnej jednotke AR - SWISS vznikne a opravná položka teda nie je daňovým výdavkom, má dopad len na výsledok hospodárenia pred zdanením.

3.2.4 Zásada oceňovania v historických cenách a zásada stálej kúpnej sily peňažnej jednotky

Tieto dve zásady sa nespochybniteľne viažu na oceňovacie veličiny, ktoré sú stanovené na báze historických cien. Jedná sa konkrétne o obstarávaciu cenu, menovitú hodnotu a vlastné náklady. Aj v účtovnej jednotke AR - SWISS, sa v priebehu účtovného obdobia odohrali skutočnosti, ktoré sa stali predmetom účtovníctva, pričom keď tieto skutočnosti chcela aj zaúčtovať, musela ich oceniť a v príslušnej hodnote zaúčtovať. Pri oceňovaní týchto skutočností účtovná jednotka AR - SWISS abstrahuje od inflácie a deflácie, uplatňuje teda *zásadu stálej kúpnej sily peňažnej jednotky*, čo znamená, že hodnotu jedného eura na začiatku obdobia považuje rovnú hodnote jedného eura na konci účtovného obdobia, bez ohľadu na pokles či rast cien v priebehu obdobia, teda bez ohľadu na zmenu kúpnej sily tohto eura.

Zásadu oceňovania v historických cenách si môžeme ukázať na nasledovnej vzorke účtovných prípadov, ktoré v účtovnej jednotke AR - SWISS nastali v priebehu účtovného obdobia. Účtovná jednotka si v priebehu účtovného obdobia zakúpila osobný automobil, ktorý bude aktívne používať pri výkone svojej podnikateľskej činnosti. Keďže účtovná jednotka AR - SWISS je dodávateľom spoločnosti Kia, má so spoločnosťou Kia veľmi dobré partnerské vzťahy, rozhodla sa automobil nakúpiť práve od tejto spoločnosti. Hodnota nového automobilu bola 22 000 € bez DPH. Táto hodnota je teda obstarávacou cenou osobného automobilu. Spoločnosť Kia sa však rozhodla, že našej účtovnej jednotke ako svojmu dodávateľovi poskytne zľavu vo výške 25 % z predajnej ceny automobilu, čo predstavuje 5 500 €. Keďže zákon o účtovníctve definuje *obstarávaciu cenu* ako cenu, za ktorú sa majetok obstaral, (v našom prípade je cena automobilu 22 000€ bez DPH), vrátane všetkých nákladov súvisiacich s obstaraním a všetky zníženia tejto ceny (v našom prípade predstavuje poskytnutá zľava vo výške 25 % zníženie ceny o 5 500 €. Celková obstarávacia cena je teda 16 500 € bez DPH. V tejto hodnote účtovná jednotka AR - SWISS obstará automobil, ktorý následne zavedie do používania a keďže osobný automobil spĺňa definíciu dlhodobého majetku, začne osobný automobil aj rovnomerne odpisovať. Účtovanie nákupu a zaradenia automobilu do používania uvádza nasledovná tabuľka:

Tabuľka 8: Nákup a zaradenie automobilu do používania – v obstarávacej cene

Účtovný doklad	Účtovný prípad	Suma v EUR	MD	D
PFA	a) cena osobného automobilu	16 500 €	042	-
	b) DPH %	3 300 €	343	-
	c) spolu	19 800 €	-	321
IUD Protokol o zaradení	Zaradenie automobilu v obstarávacej cene do používania	16 500 €	022	042

Zdroj: vlastné spracovanie

Účtovná jednotka AR - SWISS nakúpila osobný automobil na faktúru, vznikol jej záväzok vo výške 19 800 €. Podľa zákona o účtovníctve sa záväzky pri ich vzniku oceňujú *menovitou hodnotou*. V našom prípade menovitá hodnota predstavuje celú sumu „Spolu“, na ktorú záväzok znie, teda 19 800 € vrátane DPH. Tu sa nám priamo potvrdzuje jedna zo základných pozitívnych vlastností oceňovania na základe historických cien a to je ich preukázateľnosť na základe existujúcej dokumentácie. V našom prípade na základe prijatej faktúry, ktorú vo svojom účtovníctve budeme dlhodobo evidovať a kedykoľvek si teda podľa prijatej faktúry vieme potvrdiť ocenenie zakúpeného automobilu. S prijatou faktúrou a jej menovitou hodnotou následne súvisí aj výška mesačných odpisov v odpisovom pláne, či účtovná hodnota osobného automobilu uvedená v protokole o zaradení dlhodobého majetku a na inventárnej karte. Všetky tieto dokumenty nám budú slúžiť na preukázanie hodnoty zakúpeného osobného automobilu, počas celej doby, keď bude predmetom účtovníctva účtovnej jednotky AR – SWISS. Účtovná jednotka AR - SWISS túto faktúru dodávateľovi osobného automobilu zaplatila z bankového účtu. Účtovanie úhrady faktúry bolo nasledovné:

Tabuľka 9: Úhrada faktúry dodávateľovi – v menovitej hodnote

Účtovný doklad	Účtovný prípad	Suma v EUR	MD	D
IUD	Úhrada faktúry dodávateľovi (v menovitej hodnote)	19 800 €	321	221

Zdroj: vlastné spracovanie

Poslednou oceňovaciu veličinu, ktorú radíme pod oceňovacie veličiny stanovené na základe historických cien sú vlastné náklady. Keďže naša účtovná jednotka AR - SWISS sa zaoberá najmä výrobou automobilových komponentov, ktoré následne predáva odberateľom, vieme si názorne ukázať, akým spôsobom účtovná jednotka AR - SWISS vypočítava vlastné náklady na vyprodukované komponenty.

Účtovná jednotka má vo svojej výrobe jednu výrobnú linku, na ktorej mesačne vyrobí 6 000 kusov komponentov rovnakého druhu. Na výrobnnej linke pracujú 4 zamestnanci, ktorých mesačné mzdy vrátane odvodov dosahujú 4 400 €. Pri výrobe tohto množstva komponentov sa spotrebuje priamy a pomocný materiál, v celkovej hodnote 27 000 €. Mesačné energie (voda, elektrina, plyn na vykurovanie), ktoré sú potrebné pre normálny chod linky sú v celkovej hodnote 300 €. Mesačný odpis výrobnnej linky predstavuje 3 200€. Celková mesačná hodnota *vlastných nákladov*, ktoré účtovná jednotka vynakladá na výrobu komponentov predstavuje súčet vyššie uvedených položiek, teda:

- mzdy vrátane odvodov: 4 400€,
- priamy a pomocný materiál: 27 000€,
- energie: 320 €,
- mesačný odpis: 3 200€.

Súčet týchto položiek predstavuje 34 920 €. Celú túto hodnotu vlastných nákladov si účtovná jednotka AR - SWISS prostredníctvom rôznych nákladových účtov preniesie do nákladov a ovplyvní tak výsledok hospodárenia.

Len pre zaujímavosť sa môžeme uviesť, ako účtovná jednotka AR - SWISS následne stanoví predajnú cenu jedného komponentu, pričom na výpočet predajnej ceny použije vypočítanú hodnotu vlastných nákladov na 1 kus vyrobených komponentov. Hodnota vlastných nákladov na 1 kus výroby predstavuje 5,82 €. Táto suma predstavuje minimálnu predajnú cenu, za ktorú je účtovná jednotka ochotná výrobok predávať aby nebola stratová. Cieľom našej účtovnej jednotky AR - SWISS je jednoznačne dosahovať zisk. Rozhodla sa predávať tento výrobok s 35 – percentnou obchodnou maržou. Obchodná marža predstavuje 2,04 € na 1 kus produkcie. Konečná predajná cena je teda 7, 86 € na jeden kus produkcie. Ak účtovná jednotka AR - SWISS predá všetkých 6 000 kusov vyrobených komponentov, výnos bude predstavovať 47 160 €, a výsledný zisk, ktorý jej poplynie len z výroby komponentov na jednej výrobnnej

linke predstavuje 12 260€. Pre sprehľadnenie vzťahu medzi vlastnými nákladmi, obchodnou maržou a ziskom z predaja si uvedieme hodnoty týchto sledovaných veličín v tabuľke. Hodnoty budeme uvádzať za jeden vyrobený kus a zároveň za celú produkciu – 6 000 kusov.

Tabuľka 10: Prehľad nákladov, výnosov a zisku týkajúcich sa vyrobenej produkcie

	1 kus výrobku	Celá produkcia – 6 000 kusov
Vlastné náklady výrobku	5, 82 €	34 920 €
Obchodná marža v %	35 %	35 %
Predajná cena	7, 86 €	47 160 €
Zisk	2, 04 €	12 240 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Z uvedenej tabuľky vyplýva, že účtovná jednotka AR – SWISS dosahuje z výroby týchto komponentov väčšie výnosy ako náklady a je zisková. Pri oceňovaní vlastnými nákladmi musí účtovná jednotka poznať výšku nákladov na jeden kus produkcie, aby následne vedela stanoviť predajnú cenu s takou maržou, aby bola zisková. V krajných prípadoch sa predajná cena rovná vlastným nákladom. V takýchto prípadoch účtovné jednotky nedosahujú zisk ale aspoň pokrývajú hodnotu vlastných nákladov a nie sú stratové. To ale nie je prípad našej účtovnej jednotky.

Záver

Oceňovanie predstavuje jednu z najdôležitejších oblastí v účtovníctve. Dôvodom je, že všetko, čo je predmetom účtovníctva musí byť najskôr ocenené a kvantifikované. V praxi účtovné jednotky veľmi nemajú na výber, akou oceňovacou veličinou ocenia majetok alebo záväzky. Dôvodom je že oceňovanie je veľmi striktné upravené legislatívou a tak neexistuje veľká možnosť voľby oceňovacej veličiny.

Pri oceňovaní účtovná jednotka musí rešpektovať účtovné zásady, ktoré zabezpečujú aby účtovníctvo poskytovalo používateľom informácií verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva. Ak sa účtovná jednotka rozhodne oceniť majetok alebo záväzky inou oceňovacou veličinou ako povoľuje legislatíva, dochádza k porušeniu pravdivého a verného zobrazenia skutočností. Účtovná jednotka túto zásadu poruší zámerne, aby zmenila vypovedaciu hodnotu informácií, ktoré sú predmetom účtovníctva. Toto porušenie zásad vedie k nesprávnemu vykazovaniu výšky výnosov či nákladov a majetku či záväzkov v súčiastiach účtovnej závierky. Nesprávnym oceňovaním dochádza k skresleniu verného a pravdivého obrazu o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva.

V prvej časti práce sme sa zamerali najmä na teoretické vymedzenie oceňovacích veličín, oceňovacích základní a účtovných zásad, ktoré súvisia s oceňovaním. Cieľom tejto časti bolo poskytnúť teoretické informácie o oceňovaní, aby sme ich následne vedeli aplikovať v praxi.

V praktickej časti bakalárskej práce sa venujeme praktickej aplikácii tých účtovných zásad, ktoré súvisia s oceňovaním. V prvej podkapitole charakterizujeme modelovú účtovnú jednotku AR - SWISS. Druhá podkapitola je rozdelená na menšie časti. V každej z týchto častí rozoberáme účtovné zásady, ktoré súvisia s oceňovaním a ich dopad na oceňovanie v praxi, na konkrétnych príkladoch. Z vybraných oceňovacích zásad sme v modelovej účtovnej jednotke AR – SWISS zámerne niektoré porušili, aby sme mohli ukázať, aký dopad má nerešpektovanie účtovných zásad na informácie, prezentované v súvahe. Vieme, že nesprávne ocenenie má dopad aj na iné súčasti účtovnej závierky ale v bakalárskej práci sme sa zamerali len na súvahu. Porušením zásady došlo k skresleniu skutočností, ktoré boli predmetom účtovníctva účtovnej

jednotky. Znázornili sme si, ako účtovná jednotka vykazovala majetok v súvahe pri porušení účtovných zásad a následne, ako vykázala majetok po zrealizovaní opravnou položkou. Týmto znázornením sme dokázali, že nesprávnym ocenením majetku dôjde k skresleniu informácií prezentovaných v súvahe. Účtovná jednotka tak nesprávnym oceňovaním dokáže meniť vypovedaciu hodnotu informácií o svojej skutočnej finančnej situácii.

Zoznam použitej literatúry

Knihy/monografie

- [1] BEDNÁROVÁ, Beáta – ŠLOSÁROVÁ, Anna. *Oceňovanie ako metodický prostriedok účtovníctva*. Prvé vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 216 s. ISBN 978-80-8168-314-5
- [2] ŠLOSÁROVÁ, Anna a kol. *Účtovníctvo*. Druhé prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 296 s. ISBN 978-8168-444-9
- [3] TKÁČOVÁ, Lenka – JUHÁSZOVÁ, Zuzana. *Reálna hodnota (Fair value) ako oceňovacia veličina*. Prvé vydanie. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2013. 128 s. ISBN 978-80-225-3799-5
- [4] SKLENKA, Miloš a kol. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. Prvé vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2016. 320 s. ISBN 978-80-8168-489-0
- [5] PAKŠIOVÁ, Renáta – JANHUBA, Miloslav. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. Prvé vydanie. Bratislava : edícia EKONÓMIA, 2012. 255 s. ISBN 978-80-8078-445-4
- [6] MÁZIKOVÁ, Katarína – MATEÁŠOVÁ, Martina – ONDRUŠOVÁ, Lucia. *Účtovníctvo podnikateľských subjektov I*. Prvé vydanie. Bratislava : Wolers Kluwer, 2016. 292 s. ISBN 978-80-8168-405-0

Právne normy

- [7] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
- [8] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov
- [9] Opatrenie Ministerstva financií SR č. MF/23377/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre veľké účtovné jednotky a subjekty verejného záujmu, v znení neskorších predpisov

Dostupné na internete

- [10] https://www.uad.sk/33/smernica-o-ocenovani-majetku-a-zavazkov-v-uctovnictve-uniqueidmRRWSbk196FPkyDafLfwAMMzOZNTKFrQ2GetWcuqJNk9UIA_NhWWVg/
- [11] https://www.uad.sk/33/smernica-o-ocenovani-majetku-a-zavazkov-v-uctovnictve-uniqueidmRRWSbk196FPkyDafLfwAMMzOZNTKFrQ2GetWcuqJNk9UIA_NhWWVg/